

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2025. május 7.

TÖRTÉNELEM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2025. május 7. 9:00

Időtartam: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI HIVATAL

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló kipontozott helyet!**

Csak annyi válaszelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásakor tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tudatosítsa, hány részfeladatból áll a feladat, és oldja meg az összeset!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszeit gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!
- A feladatok megoldásához használhatja a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi atlasz térképeit és a helyesírási szótárt. Ügyeljen a pontos helyesíráásra!

Javaslatok a szöveges, kifejtendő feladatok kidolgozásához:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja fel a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (pl. fejlődés, változás, termelés), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), melyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerezhető információkat, következtetéseket!
5. Tárja fel a probléma előzményeit, okait, következményeit!
6. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit, nézőpontját, véleményét!
7. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve pizkozatot!
8. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
9. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztatásul:

Az esszék javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége és helyesírása.

Eredményes munkát kívánunk!

I. EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

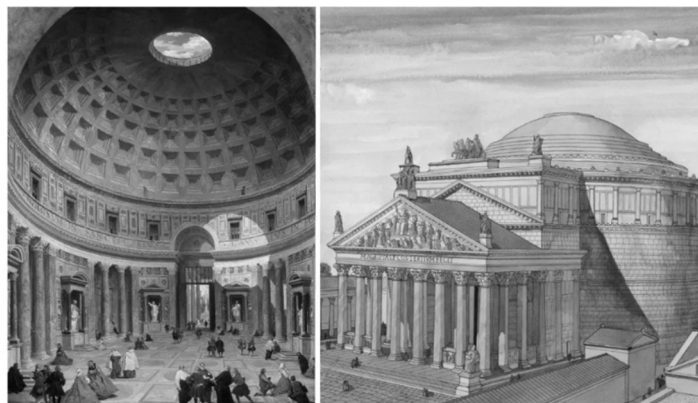
1. A feladat az ókori görög és a római építészettel kapcsolatos.

Oldja meg a templomépítészetre vonatkozó feladatokat a képek és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A)

*Pallasz Athéné temploma az Akropoliszon
(A kép rekonstrukció, amely részben belülről mutatja a templomot.)*

B)

*A Pantheon (vagyis minden isten temploma) Rómában
(A képek rekonstrukciók.)*

C) *A Santa Sabina templom Rómában (fényképek)*

Döntse el, hogy a képeken szereplő templomok közül melyikre vonatkozik az állítás! Tegyen X jelet a táblázat megfelelő oszlopába! Egy sorban egy X jel szerepelhet.

Állítás	A)	B)	C)
a) Az épület bejáratí része a görög templomok mintáját követte, de a tér befedésének módja római újítás volt.			
b) A kereskedő- és bíraskodási csarnokok mintájára épült épület bejáratíval szembeni végét félköríves szentély zárta le.			

c) Döntse el a képek és ismeretei segítségével, hogy a következő állítások közül melyek fogalmaznak meg római építészeti újítást! Karikázza be a két helyes állítás sorszámát!

1. A templomok belső terét alkalmassá tették a hívek tömegeinek befogadására.
2. A templomokat lépcsős talapzat segítségével emelték ki környezetükből.
3. A templomokban is megjelent a boltív.
4. A templomokat oszlopokkal vették körül, különböző faragású oszlopfők jelentek meg.
5. A templomok falait kívülről támpillérekkel támasztották meg.

4 pont

2. A feladat az iszlám vallással kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

„Az emberek között az ostobák majd mondani fogják: »Mi fordította el őket a kiblától [ima iránya], amely felé eddig fordultak?« Mondd: »Allahé a Napkelet és a Napnyugat. Azt vezeti Ő az egyenes úton, akit akar.« [...] A kiblát, amely felé fordultál, csak azért rendeltük el, hogy megtudjuk, ki követi a küldöttet és ki tántorodik vissza. Bizony, súlyos próba ez az emberek számára, kivéve azoknak, akiket Allah vezet a helyes úton. [...] Fordítsd hát orcádat [arcodat] a Szent Mecset felé!” (Korán)

a) Nevezze meg azt a személyt, akit a forrásban „küldöttnek” neveznek!

b) Melyik város lett az ima új iránya?

c) Az ima eredeti iránya az iszlám vallás egyik forrásául szolgáló zsidó vallás hagyományain alapult. Nevezze meg azt a várost, amely felé az ima eredeti iránya volt!

d) Karikázza be annak a képnek a betűjelét, amely egy iszlám templom belsejét ábrázolja!

A)

B)

C)

4 pont

3. A feladat Hunyadi Mátyás háborúival kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei alapján! (Elemenként 1 pont.)

A Magyar Királyság Hunyadi Mátyás korában

Döntse el, hogy a térképvázlaton található helyszínek (csatahelyszínek / meghódított területek) közül melyek köthetők Antonio Bonfini 15. századi történetíró leírásaihoz! Írja a helyszín sorszámát a leírás utáni pontozott vonalra. Egy leíráshoz egy sorszám tartozik, három sorszám kimarad.

a) „Így küszködtek [Báthory István vajda seregei] s már vissza sem vonulhattak a tartalékhoz, egyszerre megjelent a hegytetőn, [...] [az Erdélybe betörő ellenség] hátában Kinizsi Pál [a fekete sereg vezére] négyszögbe állított vérteseivel s a szárnyakon könnyű lovassággal. [...] Hátról oly hatalmas támadást intézett ellenük, hogy már az első rohamra sokan elestek.”

Helyszín sorszáma:

b) „Éjnek idején az egyik külvárost elfoglalják, nagy részét felgyújtják; mondják, hogy a köznépből itt sokan odavesztek [...] a város fontos része esett el. Kérték a császárt, küldjön segítséget. [...] A kapukat is naponta támadták a magyarok, kiváltképpen azok, kik a szigeten állomásoztak. A Duna partján változó szerencsével folyt a harc. [...] Végül [...] minden segítség híján, kibíratatlan éhségtől gyötörve, a császár örök gyalázatára, június elsején meghódoltak Mátyásnak.”

Helyszín sorszáma:

c) „Mátyásról [a pápa] ebben az időben azt hitte, hogy [...] az ő [Mátyás] vezérlete és fősege alatt méltó módon megfenyítheti a pogányt [is] és az eretneket [is]. Podjebrád Györgyöt [egy szomszédos állam királyát] [...], ki nyíltan behódolt a kárhozatos eretnekségnek, közhírré tett súlyos rendelettel megfosztotta országától és méltóságától. [...] Ez időtől fogva a pápa számos levelében buzdítja Mátyást a két háborúra. Mátyás vonakodott, [...], ám ekkor a római császár levelei és követei környékezték meg számos ígérettel, s ez végre az eretnokség kiirtására indította.”

Helyszín sorszáma:

d) A c) betűjelű forrás pogányoknak nevezi azokat, akikkel az a) betűjelű forrásban leírt csatát megvívták a magyarok. Kik ők?

4 pont

.....

4. A feladat a korai kapitalizmussal kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A) „A fent megnevezett személyek [a jegyzőkönyv aláírói] az általuk jegyzett és saját kezűleg aláírt pénzüsszegeknek megfelelően vállalják, hogy a jelen esztendőben hajót indítanak Kelet-Indiába [értsd: Indiába] és más, hozzá közel fekvő szigetekre és országokba, és ott kereskednek olyan árukkal, amelyekre ezekben az országokban szükség van, illetve olyan árukat vásárolnak, amelyekben ezek az országok bővelkednek.” (Az angol Kelet-indiai Társaság jegyzőkönyvéből, 1601)

B) „Napjainkban [...] a gabonabőség apadni kezd [Angliában], hiszen sok tulajdonosnak [...] [előnyösebb] a juhok és szarvasmarhák tenyésztése, mint a sok munkáskezet igénylő szántás-vetés, és semmilyen törvény nem tartja vissza őket attól, hogy a szántóföldeket bekerített legelőkké alakítsák, különösen mivel az ország nagyjai voltak az első eme jogsértésben.” (Fynes Moryson angol utazó, 1617)

a) Mit vásároltak az A) betűjelű forrásban említett személyek a jegyzőkönyv aláírásával saját maguk számára? Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

1. hajót 2. birtokokat Indiában 3. luxuscikket 4. részvényt

b) Miért vett részt több ember közösen az A) betűjelű forrásban említett vállalkozásban? Karikázza be az egyetlen helyes magyarázat sorszámát!

1. Igyekeztek a város minden kereskedőjének megélhetést biztosítani.
2. Sok fegyveresre volt szükség a hajókon az esetleges támadások miatt.
3. A távolsági kereskedelem nagy tőkét igénylő, kockázatos vállalkozás volt.

c) Melyik társadalmi réteg tagjait ért jogsérelemre utal a B) betűjelű forrás? Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

1. földbirtokosok 2. iparosok 3. kereskedők 4. parasztok

d) Melyik következtetést lehet levonni a források alapján a bennük szereplő vállalkozókra vonatkozóan? Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

1. Vállalkozásaik célja a haszon elérése volt.
2. Az Újvilágból beáramló nemesfémeket fényűző életmódjukra fordították.
3. A versenyt korlátozó szabályzatokat fogadtak el.

4 pont	
--------	--

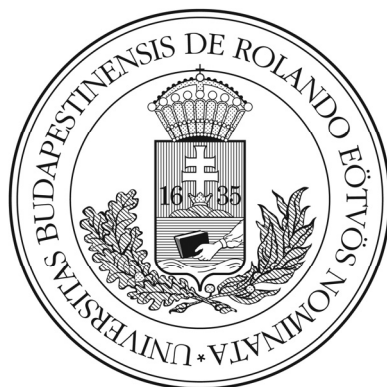
5. A feladat a magyarországi katolikus megújuláshoz kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A) „Mi ...(a)..., Isten kegyelméből a Szent Római Egyháznak [...] bíborosa, a(z) ...(b)...-i főegyházmegye érseke és ugyanezen helynek örökös grófja, a magyar birodalom prímása [értsd: a magyar katolikus egyház feje], [...] stb., gyakran aggódva fontolgattuk magunkban, hogyan tudnánk a katolikus hitet Magyarországon elterjeszteni és a nemes magyar nemzet méltóságának is szolgálni. Minden más eszköznél előbbrevalónak tűnt föl előttünk, hogy Tudományos Egyetem emeltessék, ahol a harcias nemzet lelkülete megszelidüljön és az egyházkormányzásra és az állam szolgálatára alkalmas emberek képeztesse. [...] Elvégeztük azért [...] a jezsuita rend főnökével, hogy beleegyezzenek [...] ...(c)...-i kollégiumában egyetem emelésébe.”
(Egy egyetem alapítólevele)

Adja meg a szövegből kihagyott és betűvel jelölt szavakat!

- a) (név) (Keresztnevet is írjon!)
- b) (helyszín)
- c) (helyszín)

B)

A Pécsi Tudományegyetem, a Budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem és a budapesti Semmelweis Egyetem címerei

d) Mikor történt a forrásban említett egyetemalapítás? Adja meg az évszámot a címerek tanulmányozása alapján!

.....

4 pont	
--------	--

6. A feladat az első ipari forradalomhoz kapcsolódik.

Milyen tényezők segítették elő az angol ipar fejlődését Szemere Bertalan szerint? Karikázza be a forrás alapján a négy helyes válasz sorszámát! (Elemenként 1 pont.)

„Erkölcsei [értsd: jogi] és physicali [értsd: földrajzi] több kedvező körülmények emelték a brit ipart jelen magas fokára. Amazok [az erkölcsi körülmények] közé tartozik a) a birtok bátorsága [értsd: biztonsága] és szabadon forgása [értsd: adása-vétele], amaz, mert munkásságban senki nem fejt ki sem lelki, sem testi erejét, ha nem bizonyos, hogy jutalmát is ő fogja aratni; [...] b) az egyedáruság [kizárólagos kereskedelmi jog] nemléte s a kormánynak iparvállalatokba nem-avatkozása, – a kormány vigyázzon csak a rendre s csöndre, a polgárok magok tudják legjobban, mi nekik leghasznosabb; [...] c) a közértelmesség terjesztése a népben, könyvek, lapok. [...]

A physicali kedvező körülmények közé tartozik a) hogy több nemű nyersanyagokkal nagy mennyiségben bír, milyen a gyapjú, vas, cin, ón, réz, bőr, kender, és mi hiányzik, azt a tengeren könnyen s olcsón összeszerezheti; b) hogy kimeríthetetlen kőszénbányái vannak.” (Szemere Bertalan útinaplója, 1837)

1. egyéni érdekeltség
2. polgári tulajdon
3. alkotmányos monarchia
4. konzervativizmus
5. szabad verseny
6. győztes háborúk
7. olcsó energiaforrás
8. találmányok
9. vasút

4 pont	
--------	--

7. A feladat a zsidó emancipációhoz kapcsolódik.

Döntse el a források és ismeretei segítségével, hogy a táblázatban felsorolt esetek melyik évtől váltak jogszerűen lehetővé vagy kötelezővé! Írjon X jelet a táblázat megfelelő mezőibe! Egy sorba csak egy X jelet írjon! (Elemenként 1 pont.)

A) „2. § E hazában törvényesen bevett minden vallásfelekezetekre nézve különbség nélkül tökéletes egyenlőség [...] állapotát meg.

3. § Minden bevett vallásfelekezetek egyházi és iskolai szükségai közálladalmi költségek által [értsd: az állami költségvetésből] fedeztessenek [...].

5. § A minisztérium rendelkezni fog, hogy a bevett vallásokat követő katonák saját vallású tábori lelkészekkel láttassanak el.” (1848. évi XX. törvény)

B) „1. § Az ország izraelita lakosai a keresztény lakosokkal minden polgári és politikai jog gyakorlására egyaránt jogosítottoknak nyilvánítatnak.” (1867. évi XVII. törvény)

C) „19. § Egyik [bevett] vallásfelekezetnek tagjai sem kötelezhetők arra, hogy más vallásfelekezetbeliek egyházi szertartásait és ünnepeit megtartsák, vagy hogy ezen napokon bárminemű munkától is tartózkodjanak. Vasárnapokon azonban minden nyilvános és nem elkerülhetetlenül szükséges munka felfüggesztendő. [...]

21. § A hadseregnél [...] minden [bevett] vallásfelekezet tagjai saját egyházuk lelkészei által részesítendőek a vallásos tanításban és minden lelkészi szolgálatban.” (1868. évi LIII. törvény)

D) „1. § Az izraelita vallás törvényesen bevett vallásnak nyilváníttatik.

2. § Az 1868. évi LIII. törvény [...] rendelkezései az izraelita vallásúakra is kiterjesztetnek.” (1895. évi XLII. törvény)

Esetek	1848	1867	1868	1895	egyik sem
a) Zsidó többségű településeken a szombat kötelező munkaszüneti napnak nyilvánítható.					
b) A honvédség köteles zsidó tábori rabbikat (lelkészeket) alkalmazni.					
c) Egy zsidó vallású személy – ha az egyéb feltételeknek megfelel – szavazhat az országgyűlési választásokon.					
d) A zsidó hitközség iskolája állami támogatásban részesül.					

4 pont

8. A feladat a második világháborúhoz kapcsolódik.

Rendelje a hágai hadijogi egyezmények azon pontját a képekhez / térképvázlathoz, amelyek megsértésére a kép / térképvázlat utal! Egy betűjelet két helyre is írhat. Egy betűjel kimarad. (Elemenként 1 pont.)

A) „7. cikk A semleges hatalom nem köteles megakadályozni fegyvereknek, lőszernek és általában a hadsereg vagy a hajóhad céljaira felhasználható dolgoknak kivitelét vagy átvitelét a hadviselő felek valamelyike számára. [...]

9. cikk A semleges Hatalomnak a hadviselő felekkel szemben egyformán kell alkalmaznia mindazokat a megszorító vagy tiltó rendelkezéseket, amelyeket a 7. [...] cikkben érintett irányban kibocsátott.”

B) „A szerződő hatalmak elismerik, hogy közöttük az ellenségeskedéseknek nem szabad megkezdődniük előzetes és minden kétséget kizáró értesítés nélkül, amely akár megokolt hadüzenetnek, akár ultimátumba foglalt feltételes hadüzenetnek alakjába foglalható.”

C) „A hadifoglyok az ellenséges kormány, nem pedig az őket foglyul ejtő egyének vagy csapattestek hatalma alatt állnak. A hadifoglyokkal emberiesen kell bánni.”

D) „Nem védelmezett városokat, falvakat, lakott helyeket vagy épületeket megtámadni vagy bombázni mindenképpen tilos.” (A hágai egyezményekből 1899–1907)

Drezda (korabeli fotó)

a) A forrás betűjele: ...

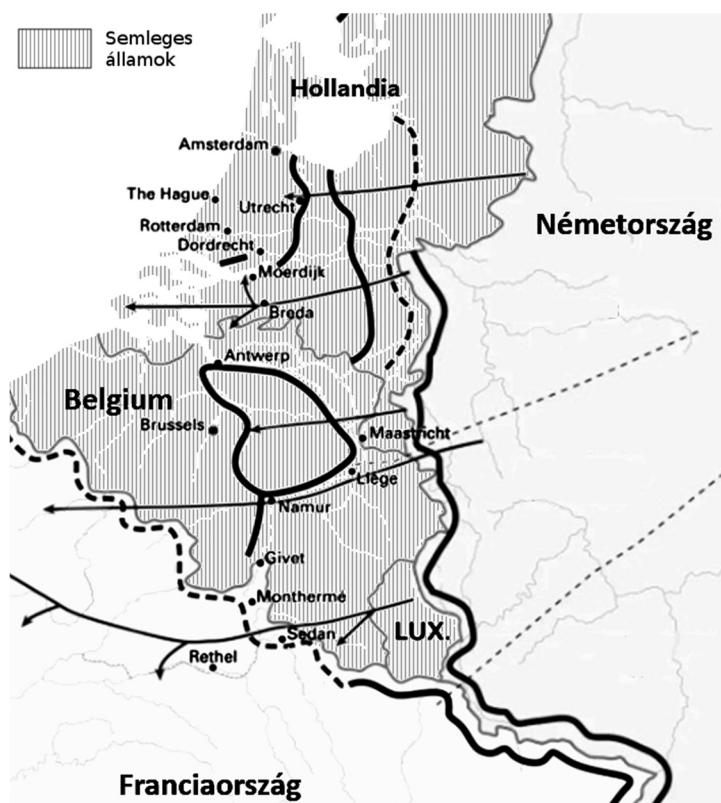
*Pearl Harbour
(korabeli fotó)*

b) A forrás betűjele: ...

Egy lengyel és két szovjet katona korabeli ábrázolása

c) A forrás betűjele: ...

Nyugati front, 1940

d) A forrás betűjele:...

4 pont	
--------	--

9. A feladat a Tanácsköztársaság korával kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A)

Propagandaplakát, 1919

a) Nevezze meg azt a két társadalmi csoportot, amelynek tagjai megjelennek a plakáton!

.....

.....

b) Melyik állítás igaz a plakátra? Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

1. Azt hangsúlyozza, hogy a két réteg együttműködésének köszönhetően virágzik az ország.
2. Utal arra, hogy az osztályharc során az egyik társadalmi csoport le fogja győzni a másikat.
3. Alkalmas arra, hogy bűnbaknak állítsa be az egyik társadalmi csoportot.

c) Melyik intézkedést kívánták elviselhetőbbé tenni a Tanácsköztársaság vezetői a propagandaplakáttal? Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

1. államosítás
2. beszolgáltatási kötelezettség
3. a hadsereg ellátása

4 pont

10. A feladat a hidegháború időszakához kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A)

Karikatúra, 1947

*(A feliratok: bal felső sarokban: Balkán és térsége vasútállomás
bal oldali kocsi: Szabadság Hotel; kényelmes elhelyezés;
jobb oldali kocsi: Orosz Panzió; rögzített feltételek;
a bal oldali kocsiban: Görögország és Törökország;
a jobb oldaliban Magyarország;
A hintók előtt háttal álló két alak: Ausztria és Bulgária)*

a) Nevezze meg a karikatúrán 1. sorszámmal jelölt állami vezetőt!

b) Támassza alá egy érvel, hogy a karikatúra a nyugati álláspontot jeleníti meg!

.....

c) Melyik történelmi folyamatot ábrázolja a karikatúra? Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

1. Az ENSZ létrehozása.
2. A határok meghatározása a párizsi béketárgyaláson.
3. A kétpólusú világ kialakulása.

d) Melyik – a karikatúrán szereplő – országra igaz a következő leírás?

Négyhatalmi megszállás alá került, de később demokratikus politikai berendezkedést tudott kialakítani. A korszakban egyik katonai tömbbe sem lépett be.

.....

4 pont

11. A feladat a Rákosi-korszak gazdaságpolitikájához kapcsolódik. (komplex tesztfeladat)
Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

„Egy egyénileg dolgozó paraszt 95 kg rozst vetett. Aratás után 1140 kg-ot csépett belőle. Hányszoros a termése? A szomszédos tszcs-ben [termelőszövetkezeti csoport] ugyanolyan földön 16-szoros termés volt. Hány mázsás termésnek felel meg? Miért volt itt nagyobb a termés?” (Az általános iskola negyedik osztályosainak készült matematika-tankönyv egy példája, 1952)

a) Melyik fogalomhoz kapcsolódó propaganda jelenik meg a szövegben? Karikázza be az egyetlen helyes megoldás sorszámát!

1. államosítás 2. beszolgáltatás 3. kollektivizálás

b) Nevezze meg szakkifejezéssel, milyen elítélő gúnynévvel illette a korabeli propaganda a szövegben is említett „egyénileg dolgozó parasztot”!

.....

c) Melyik válasz felelt volna meg a matematikapéllda utolsó kérdésére a korabeli politikai elvárások szerint? Karikázza be az egyetlen helyes megoldás sorszámát!

1. A nagyüzemi módszerek miatt hatékonyabb a termelés.
 2. Az egyéni érdekeltség miatt termeltek többet.
 3. A terrortól való félelem miatt volt több a termés.

d) Melyik propagandakép kapcsolódik a matematikapéldában említett üzemszervezethez? Karikázza be az egyetlen helyes megoldás sorszámát!

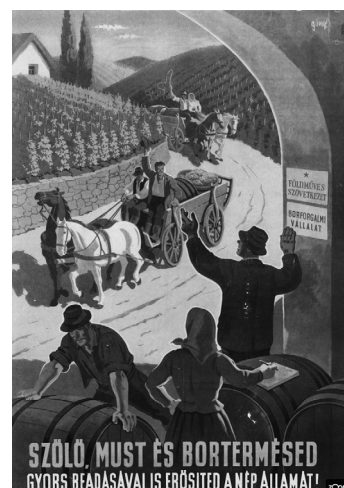
1.

2.

3.

(Népfront: a kommunista diktatúra idején a választásokon egyedül induló szervezet, amelybe a többi pártot beolvasztották.)

e) Válassza ki az állítások közül azt a **kettőt**, amely valóban igaz volt a Rákosi-korszakra! Karikázza be a **két** helyes válasz sorszámát!

1. A parasztnak engedélyezték a háztáji gazdaságot a termelőszövetkezetek mellett.
2. Felgyorsult a vidéki lakosság városokba költözése.
3. Nyomásgyakorlással sikerült a parasztság egészét bekényszeríteni a termelőszövetkezetekbe.
4. Az elhibázott iparosítás miatt nőtt a mezőgazdaságban dolgozók aránya.
5. Az élelmiszerhiány miatt újra be kellett vezetni a jegyrendszert.

6 pont

12. A feladat a mai Magyarországon élő nemzetiségekkel kapcsolatos. Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!

A nemzetiségek jogainak fő összetevői a mai Magyarországon

Adja meg, hogy a nemzetiségek jogainak az ábrán számozással jelölt összetevői közül melyikre vonatkozik az idézet! Írja az idézet után a megfelelő összetevő sorszámát! Egy helyre egy sorszámot írjon! Nyolc sorszám kimarad. (Elemenként 1 pont.)

a) „Demokratikus választások útján e törvény alapján létrehozott szervezet, amely a nemzetiségi közösséget megillető jogosultságok érvényesítésére, a [...] nemzetiségi közügyek települési, területi vagy országos szinten történő önálló intézésére jön létre.” (2011. évi CLXXIX. törvény)

Sorszám:

b) „Magyarország tilalmaz minden olyan politikát, magatartást, amely [...] a nemzetiségnek [...] a többségi nemzetből történő kirekesztését, elkülönítését célozza, vagy ezt eredményezi, [...] nemzetiséget vagy nemzetiséghez tartozó személyt hovatartozása miatt üldözi, megfélemlíti, életkörülményeit nehezíti, jogai gyakorlásában akadályozza.” (2011. évi CLXXIX. törvény)

Sorszám:

c) „Külön szavazólap szolgál az egyéni választókerületi, az országos pártlistás és – nemzetiségenként – a nemzetiségi listás szavazásra.” (2013. évi XXXVI. törvény)

Sorszám:

d) Nevezze meg a két legnagyobb létszámú nemzetiséget a mai Magyarországon!
(Elemenként 0,5 pont.)

.....

.....

4 pont	
--------	--

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK**Olvassa el figyelmesen!**

A következő feladatok közül összesen **kettőt** kell kidolgoznia.
Az alábbi szabályok alapján kell választania:

Kidolgozandó:

egy, az **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,

egy, a **magyar történelemre** vonatkozó **hosszú** feladat.

A rövid egyetemes és a hosszú magyar feladat **más korszakra** – az egyik az 1849-ig tartó, a másik az 1849 utáni korszakra – vonatkozzon! *(A táblázatban a korszakokat kettős vonal választja el.)*

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Korszak	Sorszám	Feladat	A feladat típusa
Egyetemes történelem	1849-ig	13.	Liberalizmus	rövid
	1849 után	14.	Európa népességének változása a 20. század második felétől	rövid
Magyar történelem	1849-ig	15.	Rákóczi-szabadságharc	hosszú
	1849 után	16.	A bethleni konszolidáció	hosszú

A feladatok tanulmányozása után **karikázza be a választott feladatok sorszámát!**

A következő táblázatban feltüntettük a két választási lehetőséget.

Jelölje X-szel a választását a megfelelő sorban! Csak az egyik lehetőséget jelölje!

A választott feladatok sorszáma	Választásának jelölése X jellel
13. és 16.	
14. és 15.	

A feladatok közül **csak a választott kettőt dolgozza ki!** Válaszeit az azonos típusú feladatokat követő pontozott vonalakra írja!

A feladatok kidolgozása előtt tanulmányozza a 2. oldalon található útmutatót!

A válaszok elkészítése során **fogalmazvány** (piszkozat) készíthető!

A feladatok után az értékelési szempontok szerepelnek, az elért pontszámokat a javító tanár állapítja meg.

13. A feladat a 19. századi politikai eszmékhez kapcsolódik. (rövid)

Mutassa be a forrás és ismeretei segítségével a liberalizmus legfőbb politikai és gazdasági célkitűzéseit! Térjen ki röviden a liberalizmus és a nacionalizmus korabeli közös céljára is!

„Húsz-huszonötmillió nép vagyunk, melyet emberemlékezet óta ugyanazzal a névvel illetnek, az olasz névvel, melyet az Isten által valaha húzott legpontosabb természetes határok zárnak körül, mely ugyanazon nyelvet beszél, ugyanazon hitet vallja, melynek ugyanazok a szokásai és hagyományai, amely büszke Európa-szerte ismert politikai, tudományos és művészeti múltjára. [...] Nincs zászlónk, nincs állami nevünk, nincs rangunk az európai nemzetek között. Nincs közös központunk, közös [társadalmi] szerződésünk, közös piacunk. Hét államra vagyunk feldarabolva.”
(Giuseppe Mazzini politikus, 1845)

14. A feladat a világban 1945 után zajló demográfiai változásokkal kapcsolatos. (rövid)

Mutassa be a forrás és ismeretei segítségével, hogyan változott Európa népessége a 20. század második felétől! Tárja fel a változások fő okait és következményeit is!

A világ és Európa népességének változása (1960–2020)				
Év	A világ		Európa	
	népesség (millió fő)	A növekedés mértéke a 20 évvel korábbi adathoz képest (%)	népesség (millió fő)	A növekedés mértéke a 20 évvel korábbi adathoz képest (%)
1960	3 015	–	606	–
1980	4 448	48	694	15,0
2000	6 172	39	728	4,9
2020	7 787	26	750	3,0

A választott rövid, az egyetemes történelemre vonatkozó feladat sorszáma:

A feladat kidolgozása:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Név: osztály:.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok		Elérhető	Elért
		pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
Ismeretszerzés, források használata	F	3	
Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1	3	
	E2	3	
Összpontszám / Vizsgapont		17	

15. A feladat a Rákóczi-szabadságharcra kapcsolatos. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével a kuruc állam kiépítésének kísérletét, annak nehézségeit és bukásának okait! Térjen ki II. Rákóczi Ferenc szerepére!

„Ez a hirtelen és lelkes parasztfelkelés [a szabadságharc kirobbanásakor] megdöbben-tette a nemességet. Visszavonultak váraikba és védett házaikba. A parasztokat benső-séges gyűlölet vezette uraik ellen, és elhajtották nyájaikat és gulyáikat azzal az ürüggyel, hogy a nemesek csupán azért vonultak vissza váraikba, mert a németekhez szítanak. Így hát a megyék nemessége nem tudta, melyik pártra álljon, mert egyformán félt a néptől és a németektől, s ezért visszavonult a főurak váraiba, de csak kevesen zárkóztak be németek őrizte helyekre.” (II. Rákóczi Ferenc emlékirataiból, 1717)

„[A rendek] végül megegyeztek abban, hogy a vezér címe az ország nyelvének szellemében olyan fejedelmet jelöljön, aki vezérel, jobban mondva a szövetkezett rendek vezérlő fejedelmét, amit a latin *Dux* szóval jelöl. Ezt a tervet helyeseltem. Megegyeztek abban, hogy a szenátorok száma huszonnégy legyen, de feltétlenül azt akarták, hogy én nevezzem ki őket. [...] Ezek után kikiáltottak a szövetkezett rendek vezérlő fejedelmévé.” (II. Rákóczi Ferenc emlékirataiból, 1717)

„Mostani hadakozásunknak tovább való folytatásához, régi szabadságink [kiváltságaink] helyrehozása kedvéért, [...] mindnyájan [...], senkit ki nem vévén, két millió [forint] pénzbeli segítség adást rendeltünk közöttünk.” (Az ónodi országgyűlés határozata, 1707)

16. A feladat Magyarország két világháború közötti történelmével kapcsolatos. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével a Bethlen István miniszterelnöksége idején lezajlott konszolidáció legfontosabb belpolitikai és gazdasági lépéseit! Válaszában térjen ki a konszolidáció fogalmára és jelentőségére!

„Az értekezlet megállapodik abban, hogy [...] a politikai gyülekezési jogot valamennyi pártra nézve egyenlő elbánás mellett a kormány visszaállítja. [...] A kibocsátandó rendeletben e politikai gyűlések tartása engedélyhez köttetik. Az engedély csakis zárt vagy elkerített helyen tartandó gyűlésekre szólhat; utcai tüntető felvonulások, szabad ég alatti gyűlések a mai viszonyokra tekintettel egyelőre nem engedélyezhetők. [...] Az értekezlet egyetértőleg megállapodik abban, hogy a szakszervezetek [...] jóváhagyott alapszabályaikban körülírt működésüket akadálytalanul folytathatják. [...] Ezzel szemben azonban a szociáldemokrata munkásság kiküldöttei tudomásul veszik [...] hogy [a kormány] a nagy vasutak (M.Á.V. stb.) zökkenés nélküli munkájával összekapcsolt nagy érdekekre tekintettel ezek személyzetének körében semmiféle szakszervezeti mozgalmat nem engedélyez.” (Jegyzőkönyv a kormány és a szociáldemokrata küldöttek megbeszéléséről, a Bethlen–Peyer-paktum, 1921)

Név: osztály:.....

„Az általános titkos választójog cédulákkal szavaz. Szeretném látni, hogyan lehet szavazólapokkal dolgozni egymillió körül járó analfabéta [írni-olvasni nem tudó] választónál? Bárki olyan cédulát nyomhat ezeknek az analfabétáknak a kezébe, amelyről nem is tudják, hogy mi áll rajta.” (Klebsberg Kunó, 1928)

Egy 1926-os felülbélyegzett papírpénz

A választott hosszú, a magyar történelemre vonatkozó feladat sorszáma:

A feladat kidolgozása:

[illegible]

Történelem
K2511

A feladatlapon szereplő források (kép, ábra, térkép, adatsor) forrásai:

1.
https://www.reddit.com/r/ArchitecturalRevival/comments/wfrmr/reconstitution_of_the_parthenon_built_in_the_5th/#lightbox
<https://www.thecollector.com/the-pantheon-roman-history/>
https://www.cammerata.com/blog/blog_posts/il-raconto-d-arte-la-basilica-di-santa-sabina-all-aventino
<https://www.romanoimpero.com/2019/01/insule-sulla-aventino.html>
2. Csordás Eörs: Valláskülönbség kérdése a három monotheista világvallásban. Doktori disszertáció. Pázmány Péter Katolikus Egyetem Kánonjogi Posztgraduális Intézet, Budapest 2009.
https://disszertacio.ppke.hu/id/eprint/233/1/HTK_DD_2009_csordas.pdf
<https://hu.wikipedia.org> <https://www.nyiregyhaza.hu/uploads/images/old/33498.jpg>
3. Bonfini: Mátyás király. Fordította: Geréb László. Magyar Helikon, Budapest, 1959.
<https://mek.oszk.hu/10600/10604/10604.htm>
4. Borhegyi Péter – Dr. Nánay Mihály: Történelem 10. Oktatási Hivatal (2020-as kerettanterv)
https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_10_nat2020/lecke_01_002
 dr. Boronkai – dr. Gianone – Kormos – dr. Kovács – Simonkay – Tamásiné: Történelem 10. Szent István Társulat, Budapest, 2021. https://www.kattan.hu/tankonyv/tortenelem-10/lecke_01_002
5. <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Szovegyujtemeny-szovegyujtemeny-1>
6. <https://mek.oszk.hu/02900/02933/02933.htm#7>
7. <https://net.jogtar.hu/ezer-ev-torvenyei>
8. https://jogkodex.hu/jsz/hagai-egyezmények_1913_43_torveny_8023842
<https://www.nationalww2museum.org/war/articles/apocalypse-dresden-february-1945>
https://en.wikipedia.org/wiki/Attack_on_Pearl_Harbor#/media/File:Attack_on_Pearl_Harbor_Japanese_planes_view.jpg
<https://warfarehistorynetwork.com/article/the-soviet-secret-police-the-katyn-forest-massacre/>
<https://cdn.britannica.com/87/207287-050-7C087A31/map-invasion-German-Low-Countries-France-1940.jpg>
9. https://m.blog.hu/to/tortenelem-mindenkinek/image/adjatok_elelmet.jpg
10. <https://www.jchistorytuition.com.sg/jc-history-tuition-notes-origins-of-the-cold-war-cartoon-case-studies/>
11. Boronkay – Kaposi – Katona – Száray: Történelem 12. EKE OFI 2017.
<https://www.xxszazadintezet.hu/a-manipulacio-muveszete-plakatok-a-rakosi-rendszerben/>
<https://szikra.eu/magyar-plakatok-1951-1956/>
https://mnl.gov.hu/mnl/bkml/rakosi_korszak
13. dr. Boronkai – dr. Gianone – Kormos – dr. Kovács – Simonkay – Tamásiné: Történelem 10. Szent István Társulat, Budapest, 2021.
14. United Nation World Population Prospects, 2024.
https://www.ksh.hu/interaktiv/grafikonok/vilag_nepessege_en.html
15. https://nat2012.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_10/lecke_02_020
<http://www.onod.hu/index.php/2013-02-18-15-21-40/tortenelem/2-az-onodi-orszaggyules>
16. Réti László: A Bethlen-Peyer paktum. In: Századok 1950. 4. 43.
 Borhegyi – dr. Nánay: Történelem 11. Oktatási Hivatal, Budapest, 2022.
<https://galeriasavaria.hu/termekek/reszletek/numizmatika-penz-erme/5398987/Magyarország-1000000-korona-80-pengo-REPLIKA-1923-UNC/>

		pontszám	
		maximális	elért
I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok	1. feladat	4	
	2. feladat	4	
	3. feladat	4	
	4. feladat	4	
	5. feladat	4	
	6. feladat	4	
	7. feladat	4	
	8. feladat	4	
	9. feladat	4	
	10. feladat	4	
	11. feladat	6	
	12. feladat	4	
	Összesen	50	
	I. Elért pontszám egész számra kerekítve		
II. Szöveges (kifejtendő) feladatok	13. feladat	17	
	14. feladat	17	
	15. feladat	33	
	16. feladat	33	
	Összesen	50	
	II. Elért pontszám egész számra kerekítve		
I. + II. Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100	

dátum

javító tanár

	pontszáma egész számra kerekítve	
	elért	programba beírt
I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok		
II. Szöveges (kifejtendő) feladatok		

dátum

dátum

javító tanár

jegyző